SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 9. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 17, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 17-го СІЧНЯ 1995 р. Ч. 9. РІК CII.

Л. КУЧМА РОЗРАХОВУЄ НА ПРЕСУ

Київ (Р. Р.). — Тут у четвер, 12-го січня, українське радіо повідомило, що в Житомирі на нараді редакторів республіканських, обласних і районних газет виступив Президент України Леонід Кучма. В нараді взяли участь голова Адміністрації Президента Дмитро Табачник, віцепрем'єр-міністер Іван Курас, голова Комісії Верховної Ради з питань забезпечення свободи слова Віктор Понеділок, народні депутати, керівники низки міністерств та редактори центральних газет.

Президент Л. Кучма сказав, що 1995 рік буде найважчим для України, що держава стала цілковитим банкрутом. Бюджет на 1995 рік буде найбільш обмеженим за останні роки. „Наш вибір — радикальні реформи", — сказав Президент. За його словами, резерв у держави нема але немає і шляху назад. Економічні реформи треба здійснити якнайшвидше і в цьому має допомогти преса, або як її назвав Президент, „четверта влада". Л. Кучма вважає, що преса має бути справді незалежною. Вона не повинна сліпо служити владі, але в її праці потрібна правдивість, розважність, коректність, оскільки преса є барометром *суспільної думки*. Без її підтримки неможливо здійснити реформи, а без реформ у держави немає перспективи. Він закликав спільно боротися за краще життя народу.

Президент Кучма сказав, що від преси чекає не агітації, а роз'яснення об'єктивної необхідности економічних реформ. Він також не схвалює створення „занадто пропрезидентських настроїв". Для поліпшення умов праці журналістів, працівникам преси буде надано статус державних службовців і передбачається звільнення від податку на добавлену вартість газетного паперу й поліграфічних матеріялів. Крім того, держава надасть допомогу Жидачівському целюлозно-паперовому комбінатові для його реконструкції, а також Дніпропетровській паперовій фабриці. Торкаючись можливої резигнації прем'єр-міністра Віталія Масола, Президент Кучма сказав, що „готовий співпрацювати з усіма, але для цього мають бути коректні пропозиції". І далі: „У зв'язку з проведенням економічної реформи постало питання про реорганізацію та структурну зміну Уряду. Він має бути автономнішим і незалежнішим від парламенту та політичних партій... Сьогодні Уряд некерований, працює безсистемно, майже не розглядає корінних економічних проблем, навіть проблеми енергозабезпечення. Поза його увагою залишається питання про нарощування експертного потенціялу. Крім того, в Уряді є серйозні внутрішні суперечності. Найвищі урядовці створюють сприятливі умови для збагачення окремих комерційних структур".

Міністер у справах преси та інформації Михайло Онуфрійчук зазначив, що в Україні сьогодні виходить понад 3,000 газет і журналів, але всі вони перебувають у скрутному становищі. Онуфрійчук звинуватив Міністерство Зв'язку в недостатній цілеспрямованості на підтримку періодичних видань.

Через недосконалість законодавства, неврегульованими залишаються права журналістів, в той час, коли життя вимагає нової якости їхньої праці з метою консолідації суспільства і реформування економіки.

Онуфрійчук зауважив, що преса не повинна публікувати лише негативні прояви суспільного життя. Маси потребують також і позитивних впливів. Крім того, преса має дбати про інтереси держави, а не окремих партій. „Ми повинні цивілізованими засобами захистити національний простір України від зарубіжної інформаційної агресії, — сказав міністер і висловив занепокоєння вкрай низьким рівнем національної преси. Держава передбачає надати допомогу для надрукування 250 томів книги пам'яті до 50-річчя перемоги в Другій світовій війні. Тим часом 750 видавничих структур, які діють в Україні, 80 відсотків паперу привозять із закордону.

Депутати України працюють в комісіях

Київ (Р. Р.). — Тут 11-го січня Комісія Верховної Ради з питань соціальної політики і праці розглянула питання трудових відносин та соціального забезпечення громадян.

Комісія з питань оборони і державної безпеки розглянула питання про альтернативний проєкт Карного кодексу України і перспективи космічної програми.

Узгоджувальна комісія Верховної Ради працює над підготовою до другого читання проєкту закону про державну владу і місцеве самоуправління.

Передбачається, що Верховна Рада 19-го січня розгляне питання про будівництво нафтового терміналу на Одещині. Це питання 12-го січня розглянули три парляментські постійні комісії: з питань базових галузей та соціяльно-економічного розвитку регіонів; з питань паливно-енергетичного комплексу; транспорту і зв'язку та з питань екологічної політики. Урядові буде запропоновано вжити заходів для пристосування будівництва першої черги терміналу.

За підсумками комісій, на сьогодні усунено головну причину, через яку Одеська Обласна Рада не погоджувалася на спорудження терміналу — відсутність екологічної експертизи. Позитивні висновки дала незалежна експертиза „Моушел", Великобританія, спільно з Міністерством Охорони Довкілля України

Працює українсько-китайська комісія

Київ (Р. Р.). — Тут у четвер, 12-го січня, в приміщенні Міністерства закордонних справ України відбулося засідання української частини Спільної міжурядової українсько-китайської комісії з питань торговельно-економічного і наукового співробітництва, у якому взяв участь міністер закордонних справ Генадій Удовенко, а також представники міністерств, центральних органів влади, уряду Автономної Республіки Крим, адміністрацій ряду областей України, які співпрацюють з провінціями Китаю.

З доповіддю виступив віцепрем'єр-міністер України, міністер оборони Валерій Шмаров. Обговорено питання активізації українсько-китайської співпраці, удосконалення і зміцнення правової бази. Основні принципи відносин між Україною та Китайською Народною Республікою (КНР) у політичній, економічній та гуманітарній галузях закладені в спільному комюніке про встановлення дипломатичних відносин між двома країнами 4-го січня 1992 року, а також в українсько-китайському комюніке з 31-го жовтня 1992 року.

В. Пинзеник відвідує Кривбас

Дніпропетровське (Р. Р.). — Тут у четвер, 12-го січня, перший віцепрем'єр-міністер Віктор Пинзеник зустрівся з керівниками промислових підприємств, головами райвиконкомів Криворізького басейну. Він сказав, що найближчим часом уряд України спрямує свої заходи на допомогу промисловим підприємствам Кривбасу, які дають найбільше надходжень до державного бюджету. Наприкінці 1994 року Міністерство фінансів уже надало міськвиконкомові Кривого Рогу близько 200 більйонів карбованців і великі капіталовкладення передбачені в цей реґіон вже на 1995 рік.

За словами Пинзеника, незабором буде чергове підвищення цін на електроенергію як для населення, так і для промислових підприємств. За балансу підприємств будуть вилучені витрати на соціяльну сферу. Ці витрати має взяти на себе місцевий бюджет. Підприємства отримуватимуть депозити, в тому числі в закордонній валюті, з дебіторської заборгованости місцевих бюджетів. Ліквідацію перешкод у зростанні зарплатні В. Пинзеник вважає найважливішим завданням в економіці. Для цього Верховна Рада України повинна ухвалити закон про прибутковий податок з громадян і закон про податок на майно.

Україна допомагає Грузії

Київ (Р. Р.). — У середу, 11-го січня голова адміністрації президента Дмитро Табачник під час зустрічі з журналістами повідомив, що з України до Грузії відправлено 20 тонн гуманітарної допомоги, переважно борошна та інших продуктів харчування.

Д. Табачник розповів про результати українсько-грузинських переговорів, які вийшли на рівень „стратегічного партнерства", і сказав, що вже погоджено 90 відсотків тексту договору між Україною і Росією. „Підписання цього договору є невідкладною проблемою, оскільки гарантуватиме територіяльну цілісність та недоторканість кордонів України", — сказав Д. Табачник. — „Іншого захисту з точки зору міжнародного права на сьогодні не існує".

Голова адміністрації зазначив, що президентський проєкт закону про владу не підтримала лише одна обласна рада — Луганська. Із шістьох сесій, що відбулися останнім часом, дві підтримали проєкт беззастережно, а чотири — з деякими застереженнями. Раду з питань економічної реформи Табачник схарактеризував як „робочий орган реформістського спрямування у виконавчій владі".

Закарпатці в Києві відзначили видатні ювілеї

Київ (-КоЗІ). — Після того, як у Закарпатті вшановано визначні ювілеї краю з березня до листопада 1993 року — 120-річчя народження президента Августина Волошина, 55-річчя подій в березні 1939 року та 50-ліття приєднання краю до України, прийшла черга і на столицю України. Відбулися на Закарпатті наукові конференції, поминки на пам'ятних місцях слави карпатських січовиків, офіційні заходи на офіційному рівні.

В Києві живе доволі численна громада закарпатців, займаючи різні пости в державному, культурному, економічному і науковому житті країни. Вони та їх приятелі зібралися 8-го грудня 1994 року в київському Будинку Вчених на святочну зустріч, щоб відзначити згадані ювілеї.

Зустріч вкрив теплим словом народний депутат і академік Микола Жулинський. З основними промовами виступили проф. Василь Маркусь, головний редактор Енциклопедії Української Діяспори, яка редагується в Києві і Чикаго, та доктор філологічних наук і заступник голови Вищої атестаційної комісії, О. Мишанич. Перший говорив загально про пов'язання трьох ювілеїв з головним, акцентом на ідеї: „Шлях закарпатських українців до свого дому". Другий промовець накреслив сильветку великого сина Карпат, „батька" карпато-українського народу А. Волошина, у всіх ділянках національного відродження. Промовець заповів, що готується великий том вибраних праць і творів ювілята (публіцистика, спогади, наукові праці, література).

З гарним словом виступив сеньйор закарпатської літератури, письменник І. Чендей, що говорив з власного досвіду і спостереження про процес органічного включення закарпатців у загальноукраїнську орбіту за останнє півсторіччя. Присутні привітали письменника з недавно одержаною нагородою ім. Т. Шевченка.

Крім згаданих виступав амбасадор України в Чеській Республіці, Роман Лубківський, який поінформував як ці ювілеї відзначила українська спільнота в Чехії, серед якої більшість закарпатці. На зустрічі був присутнім суспільний діяч з діяспори Євген Стахів, заступник голови Української Американської Координаційної Ради. Він як учасник боротьби Карпатської Січі поділився спогадами про драматичні дні проголошення самостійної карпатської держави та нерівних боїв з угорськими агресорами.

Несподіванку всім зробив закарпатець, диригент хору Київського Молодечого Театру М. Кречко, який прибув з більшістю членів свого хору й обдарував присутніх чудовою в'язанкою українських пісень. Зустріччю керував член-кореспондент Академії Наук України, В. Фущич. Актова зала Будинку Вчених була переповнена (понад 120 осіб). Як писала газета „Вечірній Київ", присутньою була еліта закарпатських уроджених — депутати Верховної Ради, академіки, професори, мистці, літератори, люди різних професій.

Під тиском опозиції Ї. Рабін „уточнює" політику

Єрусалим. — Під тиском праворадикальної опозиції прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Рабін змушений був уточнити політику свого уряду щодо повернення арабських територій, завойованих Ізраїлем у війні 1967 року. Він запевнив, що уряд не має наміру відмовлятися від Єрусалиму і стратегічних районів західного берега Йордану.

Вже того самого дня, коли Ї. Рабін оприлюднив цю свою заяву, ізраїльські вояки заступилися за поселенців, котрі готували місце для розбудови селища Елькан. Довкола них відразу зібралися палестинці, викрикуючи: „Забирайтеся геть з нашої землі!". Справа дійшла до сутички, й тоді вояки застосували сльозоточивий газ і заарештували декілька арабів.

Коментуючи заяву Ї. Рабіна, представник керівництва Палестинської визвольної організації Набіль Абу Ірдейнех сказав, що будь-яка спроба розбудувати існуючі поселення або почати будівництво нових неминуче приведе до припинення мирних ізраїльсько-палестинських переговорів. При цьому Н. А. Ірдейнех покликався на давніше запевнення Ї. Рабіна, що Ізраїль не буде ні будувати нові, ні розбудовувати старі поселення на західньому березі Йордану.

У вівторок, 10-го січня, Ї. Рабін відвідав стару частину Єрусалиму у супроводі посадника Єгуда Ольмерта, члена праворадикального бльоку Лікуд. Заговоривши до однієї зі шкіл, прем'єр знову підкреслив, що Єрусалим назавжди залишиться у складі Ізраїля, як і система поселень Гуш-Етціон на західньому березі Йордану. Він також сказав, що уряд не чинитиме жодних перешкод у розбудові старих поселень.

ОДЕСА. — Напередодні нового року Жовтневий районний суд цього міста постановив поновити Павла Кудюкіна на пості президента концерну „Бласко", оскільки суд не виявив порушення ним чинного законодавства. Як уже інформовано, П. Кудюкін був звільнений з посади за наказом Чорноморського пароплавства. До комітету профспілки працівників морського пароплавства та редакції газети „Маяк" надходять радіограми, у яких залоги кораблів Чорноморського пароплавства висловлюють невдоволення суду.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II ВІДВІДУЄ АЗІЮ І ОКЕАНІЮ

Сінгапур. — Візитою на Філіппіни, в найбільшу католицьку країну регіону, почалася наступна подорож Папи Івана Павла II по Азії та Океанії. Він відвідає також Папуа — Нову Гвінею, Австралію і Срі Лянку.

В папській мессі в Манілі, присвяченій міжнародньому дню молоді, взяло участь понад мільйон філіппінців. Віруючі чекали, що скаже Папа щодо проблем народжуваности і родини. У країні з 60 міл. католиків законом заборонені аборти і практично є неможливі розлучення. Уряд стоїть перед необхідністю зменшити приріст населення, який тепер складає 2.3 відсотка річно, однак цьому активно противиться Церква.

На манільські урочистості з участю Папи вперше запрошено китайських католиків, хоч стосунки між Ватиканом і Пекіном залишаються напруженими після того, як у 50-их роках, не без допомоги комуністичної влади, засновано асоціяцію „католиків-патріотів".

Спостерігачі передбачають, що під час візити Папи Івана Павла II до Срі Лянки там можливі демонстрації протесту буддистів, які складають 70 відсотків населення країни. Лідери буддійської громади вимагають, щоб Папа вибачився за свої недавні висловлювання, які були сприйняті буддистами як такі, що ображають їхню релігію, прирівнюють її до атеїзму.

Ця закордонна подорож 74-річного Папи Івана Павла II вже 64 від часу обрання його на папський престіл в 1978 році.

ХЕРСОН. — Перший приватизаційний авкціон у місті коштував його організаторам 200 міл. карбованців, зате торг досяг 26 біл. карбованців. Ціни зростали з кожним ударом молота. Усі десять виставлених на торги крамниць продано. Половина з них перейшла у власність трудових колективів. Приватизація у Херсоні розпочалася з околиці міста, до приватизовано невеликі торгові підприємства. За об'єкти в центрі, очевидно, боротьба буде гострішою.

КИЇВ. — Тут раптово помер від хвороби серця Георгій Готовчиць, який очолював Міністерство Чорнобиля, котре займається захистом населення від наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС. Керівники України висловили співчуття з приводу передчасної смерти Г. Готовчиця.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 12-ГО СІЧНЯ, президент Билл Клинтон дістав згоду від головних керівників Конгресу на ним запропонований плян допомоги Мехіко, який базується на американських гарантіях великих позичок. Цю згоду Біл-ий Дім подав, як один приклад міжпартій-ної співпраці в закордонній фінансовій кри-зі. Спікер Палати Репрезентантів Нют Гінгріч і керівник сенатської більшости Баб Дол по-годились на рятівний плян для Мехіко, кот-рий вимагатиме для ЗСА оплати, подібної до забезпеченевих премій, за риск гарантування мехіканських довгів.

ГУБЕРНАТОР НЮ ДЖЕРЗІ Крістін Тодд-Віт-ман, яка минулої осені багато часу та зусиль віддала на те, щоб пропагувати кандидатуру республіканця Джорджа Патакі на губерната-ра сусідного нюйоркського стейту. Коли Дж. Патакі став губернатором Ню Йорку вона твердила, що співпраця обидвох стейтів знову відновиться. Одначе була дещо розчарована, коли від кореспондента засобів масової інформації довідалася про іменування Джорджа Марліна екзекутивним директором багатомільйонового транспортового управління Порт Оторіті, яка розбудовує та керує летовищами, мостами та тунелями спільними для обидвох стейтів. Фактом є, що призначення на згадане становище є прерогативою губернатора Ню Йорку так, як призначення на пост голови цієї організації є правом Ню Джерзі. Досі Албані і Трентон керувалися чемністю взаємних консультацій в тих справах.

ДЕПАРТАМЕНТ ТОРГІВЛІ ЗСА дозволив використовувати українські ракетоносії „Зеніт" в американській програмі поширення низькоорбітального сателітного зв'язку „Глобал стар". У рамках цієї програми українські ракетоносії виведуть в орбіт 24 сателіти. Національна космічна агенція України одержить за це понад 50 міл. дол. Частину цих грошей дістане Росія, з космодромів якої будуть здійснювати запуск.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ МИНУЛОГО вівтірка, 10-го січня, 26-річна чорна поліціянтка Адрієнн Кюретон розповіла про те, як поліції викликані для полагодження домашнього непорозуміння у понеділок, 2-го січня, беручи її за підозрілу, нанесли їй фізичного пошкодження, не зважаючи на її заяви, що вона є поліціянткою. Подібна історія минулої осені сталася з нюйоркським чорним поліціянтом, якого поліції прострілили, беручи його за злочинця. Представники муринських поліційних спілок на пресовій конференції у Філядельфії підкреслили, що подібні випадки побиття поліцією детективів-негрів чи поліцаїв у цивільному одягу починають бути частими випадками не тільки у Філядельфії чи Ню Йорку, але по цілій країні.

НАЙНОВІШІ СТАТИСТИЧНІ ДАНІ опубліковані Урядом минулого тижня вказують, що смертність спричинена раком грудей зменшилась на 5 відсотків від 1989 до 1992 року. Спад серед білого жіноцтва є 5.5 відсотка і д-р Самуел Бродер з Крайового ракового інституту твердить, що це найбільший спад від 1950 року. Натомість відсоток смертности на рака грудей серед чорного жіноцтва збільшився на 2.6 відсотка. Чому такі розбіжності між жінками двох рас, покищо ніхто не може вияснити.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 12-ГО СІЧНЯ, сенатор-республіканець з Кензас Баб Дол, зробив ще один крок у напрямку президентської кандидатури в 1996 році, повідомивши про створення свого Президентсько-дослідницького комітету та заявив, що своє остаточне рішення в цій справі дасть в кінці березня або на початку квітня. Згаданий комітет, офіційно зареєстрований у Федеральній виборчій комісії, дає йому змогу започаткувати збір фондів на виборчу кампанію.

У СВІТІ

ПІД ЧАС ВІЗИТИ ді Бонну Табо Мбекі, першого заступника президента Південно-Африканської Республіки, міністер закордонних справ Німеччини Кляус Кінкель повідомив, що його країна активно підтримає демократичні реформи в ПАР. В цьому році Німеччина виділить для Південної Африки 50 міл. марок на будівництво жител у сільській місцевості і 25 міл. марок у формі технічної допомоги. Бонн сприятиме збільшенню приватних інвестицій в економіку ПАР. Вже тепер німецькі підприємці створили в Південно-Африканській Республіці 59,000 місць праці. К. Кінкель оприлюднив рішення свого уряду відкрити в Йоганнесбурзі відділ Інституту німецької мови і культури імені Ґете.

ОБСЯГ ВАЛЮТНОЇ РЕЗЕРВИ Японії в кінці 1994 року збільшився на 785 міл. дол. і досягнув фантастичної суми — 122. 85 біл. дол., про що цими днями повідомило міністерство фінансів країни. Це означає, що Токіо вже 16 місяців підряд втримує світову першість у ділянці запасів закордонної валюти і золота. Друге місце посідає Тайван, який має вільних валютних коштів на суму 99.5 біл. дол. За ним іде Німеччина, обсяг валютної резерви якої дорівнює 90 біл. дол. У світову „валютну п'ятірку" входять також ЗСА, з резервою 80.7 біл. дол., і Сінгапур, „валютна вага" якої досягнула 55 біл. дол. На думку експертів, Японія в цьому році має всі шанси перевищити глобальний рекорд валютної резерви, встановлений Німеччиною у вересні 1992 року, коли її запас становив 125.2 біл. дол.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ Панами заарештувала групу осіб, які плянували вбивство панамського президента Ернесто Переза Бальядареса і його найближчих помічників. Атентат мав відбутися минулої п'ятниці у провінції Чірікі, під час публічного виступу керівника держави. Міністер внутрішніх справ і юстиції Панами Рауль Монтенегро сказав, що десять заарештованих належать до підпільної організації колишніх військовиків, поліціянтів і цивіль них осіб.

МАЙЖЕ 40,000 в'єтнамців, багато з яких мешкають у Німеччині нелегально, до 2000 року будуть депортовані на батьківщину, в разі потреби — у примусовому порядку. Уряд країни на своєму засіданні під головуванням канцлера Гельмута Коля схвалив досягнуте декілька днів тому домовлення з в'єтнамськими керівниками з цього приводу. Це домовлення відкриває шлях до розвитку двосторонього співробітництва Німеччини і В'єтнаму, оскільки офіційний Бонн поставив у залежність від розв'язання проблеми в'єтнамських нелегалів надання Ганоєві фінансової допомоги.

КИТАЙСЬКІ І В'ЄТНАМСЬКІ спеціялісти закінчили розмінування кордону між обома країнами. Протягом 500 днів вони знайшли і знешкодили понад 700,000 мін на території довжиною 1,000 кілометрів. Міни були закладені під час китайсько-в'єтнамської війни в кінці 70-их років, коли Пекін погрожував „добре провчити в'єтнамців".

ВІДОМИЙ РОСІЙСЬКИЙ хірург-офтальмолог Святослав Фьодоров заявив на пресовій конференції, що вступить у боротьбу за пост президента Росії і запропонує спільноті конкретну програму виведення країни з кризи. Програма передбачатиме стимулювання високопродуктивної праці і зацікавлення кожного робітника у підвищенні рентабельности свого підприємства. На думку С. Фьодорова, економічна система, яка тепер створюється в Росії, є „безнадійна". В кінці січня в Москві відбудеться установчий з'їзд Партії народного самоуправління, лідером якої є С. Фьодоров.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Ватикан і Україна

Із Києва наспіла вістка, що Папа Іван Павло II запросив президента Леоніда Кучму відвідати Ватикан на весні цього року. Це дуже добра новина, дармащо не знаємо ще різних , причетних до тієї справи подробиць і мусимо обмежитися до здогадів.

Слід пригадати, що за правління в Італії Беніта Муссоліні його уряд визнав Ватикан, як своєрідну окрему державу в державі і по нинішній день при вході до будинків Ватикану та на різних будинках у Римі є вивіска „Чітта дель Ватікано" — місто Ватикан, — екстериторіяльна власність. Різні держави у світі, особливо Захід з Америкою включно, — зберігають із Ватиканом дипломатичні взаємини. Ватикан визнав державність України, але дотепер нема між ними дипломатичних взаємин, бо Ватикан і Україна ще не обмінялися амбасадорами. Запросини Кучми Папою напевне приспішать ту справу.

Коли Сталінові доповіли були, що проголошення комуністичної тези „релігія — це опій народу" насторожило Папу проти комунізму, Сталін глумливо спитав: „А скільки він має дивізій?" Папа не має дивізій, але минулися Сталін і сталінізм, розпався Совєтський Союз, комуністичний режим зберігся ще тільки в Китаї, у південно-азійському колишньому Індо-Китаї, у Північній Кореї і на Кубі, і невідхильно загинув, а Церква Христова охоплює понад більйон душ у широкому світі. У Східній Конґреґації Ватикану була проросійська течія, яка леліяла надію, що на сході Европи запанує католицизм почерез навернення православних росіян. Та орієнтація була плодом незнання сходу Европи і повної дезорієнтації щодо Російської Православної Церкви, яка за царату підлягала владі, а за большевизму була „опіюмом народу". Запрошення Кучми до Ватикану підсуває думку, що та традиційна проросійська орієнтація на православних росіян вже зблідла, якщо ще не зовсім зникла. Залишаючи на боці суто релігійний аспект цієї проблеми, запрошення Папою Президента України безумовно піднесе авторитет української держави та скріпить зв'язок України із демократичним Заходом. Цікаво, кого Леонід Кучма у порозумінні з міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком призначить на пост амбасадора у Ватикані. Високу позицію у Ватикані має українець Архиєпископ Марусин, який товаришував Ісповідникові Віри Патріярхові Йосифові в його першій подорожі до Канади і Америки. Сам Папа Іван Павло II, за світським прізвищем Войтила, споріднений за своєю мамою з українським родом, — говорить по-українськи.

Російська Православна Церква була завжди надзвичайно ворожа Українській Католицькій Церкві, ототожнюючи її із зненавидженим в Україні єзуїтством, проте існування тепер в Україні аж трьох Православних Церков створює хаос і не сприяє повазі Православної Церкви. Коли спитали раз колишнього президента Леоніда Кравчука, чи він ходить до церкви, він відповів запитом: „До котрої?"

Творення і закріплювання державности України іде різними шляхами. Схвалення Верховною Радою, хоч покищо тільки у першому читанні „малої конституції" — формального закону про Уряд України, веде до схвалення також повної конституції, хоч би за рік-два. Реформа економіки, яку розпочав Кучма, доведе до заведення в Україні рідної валюти — гривні. Це будуть вже тривкі атрибути державности. Не треба переборщування оптимізму, але якщо у цьому 1995 році, який щойно розпочався, прийде поступ на шляху до тих атрибутів державности, то треба дякувати Господеві. І треба дякувати, що й на відтинку Церкви настав несподіваний поступ — запрошення Президента України до Ватикану.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Світуха

ПРОТИСТОЯННЯ ПРЕЗИДЕНТА І ВЕРХОВНОЇ РАДИ

I

Місяць грудень позначився в Україні не тільки морозними вітрами з дощем і снігом і значним зростом цін на багато продуктів щоденного вжитку. Відвідуючи Київ у цю пору, не можна не помітити наявного посилення протистояння поміж Президентом Кучмою і лівими фракціями Верховної Ради у зв'язку із президентським проєктом конституційного закону „Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні".

Проєкт закону передбачає серйозне скорочення повноважень Верховної Ради при значному поширенні уповноважень Президента як глави держави і глави виконавчої влади. Щобільше, проєкт передбачає ліквідацію системи рад народних депутатів на рівні областей, районів, а також міста Києва і Севастополя. Хоч голови обласних і міських адміністрацій будуть і дальше обиратися громадянами, їх уповноваження мають визначатися Президентом України і можуть бути припинені. Факт, що рішення голів адміністрацій більше не підлягатимуть схваленню рад депутатів відповідного рівня наголошує те, що вони стануть опорою нової вертикалі виконавчої влади, цілком залежної від Президента.

За президентським законопроєктом, Верховна Рада втратила б уповноваження приймати зміни чи доповнення до діючої конституції України, вирішувати питання державного устрою, проводити всенародні референдуми, проголошувати надзвичайний стан на території України, а навіть впливати на склад і напрямні діяльности Уряду. За діючою конституцією, кандидатів на всі головні становища в Кабінеті Міністрів затверджує Верховна Рада. Хоч за Верховною Радою зберігається право висловити недовір'я до Уряду, в наслідок чого Уряд мусить податися у відставку, то одночасно за Президентом зберігається право розпустити Верховну Раду і призначити нові вибори, якщо Верховна Рада двічі підряд не схвалить програму Уряду, який був призначений, і несе повну відповідальність перед Президентом. Наявність таких конституційних повновластей Президента служитиме різкою пересторогою всім депутатам, які не бажатимуть втратити свій мандат і пов'язані з ним впливи і привілеї, виказати політичну гнучкість і не перетягати струни у конфронтації на ідеологічних основах.

Президент матиме право вето на закони, схвалені Верховною Радою. Якщо діюча конституція передбачає можливість відхилення вето і схвалення відповідних законів Верховною Радою звичайною більшістю голосів у повторному голосуванні, то відтепер для відхилення президентського вето потрібно було б кваліфікованої більшости, себто двох третіх голосів всіх депутатів. За умов існуючого поділу на фракції в складі Верховної Ради знайти такий високий рівень підтримки для відхилення вето буде дуже важко.

На увагу заслуговує також факт, що Президент матиме право призначати суддів Верховного суду України, Вищого арбітражного суду і загальних судів. Верховна Рада обиратиме лише голів тих судів і то з кандидатур, поданих Президентом. Решту складу судів різного рівня має призначувати сам Президент. Таким чином різні політичні фракції Верховної Ради втратять можливість просувати ідеологічно близьких кандидатів або блькувати призначення в судові структури небажаних їм осіб.

(Закінчення буде)

АМЕРИКАНСЬКА СЛАВІСТИКА ПРОДОВЖУЄ БУТИ РУСОЦЕНТРИЧНОЮ

(ІМФ). — У Сан Дієґо, Каліф., 27—31-го грудня проходили річні конференції двох всеамериканських філологічних організацій, Асоціяції Модерних Мов (МЛА) і Американської Асоціяції Викладачів Слов'янських та Східньоевропейських Мов (ААТСЕЕЛ) з участю приблизно 12,000 учасників. Тоді як програма першої охоплювала широку гаму мов, літератур і культур, програма другої була наявно одновимірна — русоцентрична. Із приблизно 450 доповідей, 350 були відведені російській літературі, мові, культурі, методології навчання російської мови, а тільки решту іншим слов'янським мовам і літературам. Крім цього, на окремій сесії, вісім російськомовних поетів читали свої поезії. В програмі конференції працювало декілька автономних товариств, які вивчають літературну спадщину окремих російських письменників — Пушкіна, Гоголя, Достоєвського, Толстого, Чехова і Набокова.

Україніку представлено сімома доповідями. Так, на сесії „Нова культурна і літературна перспектива", з доповіддю виступив проф. Іван Фізер (Ратґерський університет) на тему „Дефілологізація правди в постсовєтських, російській та українській літературах" і проф. Олег Ільницький (університет Алберти) на тему „Модерністська і постмодерністська українська література". Доповідей проф. Юрія Гавриша (університет Алберти) та Оксани Забушко (Інститут філософії, Київ), із-за відсутности доповідачів, не виголошено. На сесії „Українське мовознавство" виступили проф. Маттю Кей (Гарвард) на тему „Путівник перекладу Св. Письма на східньослов'янські мови" та проф. Едвард Буртинський (університет Торонто) — „Ukrainian on the Cline: the Vocative". На сесії „Слов'янська соціолінґвістика" проф. Віктор Луцик (Джорджтавнський університет) виступив із доповіддю „Формування ад'єктивного іменника серед американських українців". На сесії, присвяченій розвиткові мовної досконалости проф. Яся Тцьох (університет Кензас) прочитала доповідь на тему „Розвиток усної досконалости в українській мові: нормативне супроти свобідного застосування", і на сесії „Історичне мовознавство" проф. Галина Сидоренко (стейтовий університет Огайо) — на тему „Діяхронія українських голосних символів".

Яку оцінку цієї конференції можна б запропонувати? Поперше, що американська „славістика", не зважаючи на розпад совєтської імперії, продовжує зосереджувати свою увагу на русистиці, яка в період Совєтського Союзу як супердержави вважалась єдино актуальною. Тоді ні польоністика, ні болгаристика, ні, боронь Боже, українїстика цікавости для американських „славістів" не представляли; подруге, що нова політична констеляція в слов'янському світі істотних змін в американських академічних колах покищо не викликала. Дещо звузилась маштабність т.зв. реґіональних центрів (area programs), які готували спеціялістів для великої мережі вашінґтонських установ, тут і там перелицювались назви цих центрів із совєтських на східньоевропейські чи евроазійські, але суттєвих змін у них не доконано; потретє, що уже більш ніж десятирічна наявність українознавчого центру в Гарвардському університеті помітного поштовху до введення україніки в американські коледжі та університети не спричинила. Введення тут і там курсів української мови треба завдячувати ініціятиві горстки викладачів українського походження.

Що ж продовжує стояти на перешкоді радикальної реформи американської „славістики"? Здавалось би, що оскільки ця „славістика", у великій мірі, впродовж десятка років, узалежнювалась від нагальних потреб політичної дійсности, то сьогодні її трансформація із русистики на справжню славістику мусіла б відбутись безболісно. Та проблема такої зміни складніша, ніж може нам на перший погляд видаватись, бо зумовлена вона не тільки політичними, але також історичними та професійними факторами. Історичними тому, що вона формувалась ще в час, коли на авансцену історії вступили дві авторитарні ідеології — комуністична та нацистська, з неприхованою претенсією на світову геґемонію. В такому історичному контексті політизація і русифікація американської „славістики" були логічним імперативом: професійними, тому що русистика створювала можливості стійкої академічної та державної кар'єри. Для польоністів, чехістів, а поготів україністів таких можливостей практично не існувало. Вплинула на російське спрямування американської „славістики" також і наявність в університетах російських інтелектуалів, які опинились в ЗСА після революції і які за короткий час встигли виховати низку „експертів" зі східньоевропейської історії, мовознавства, політики, літератури і т.д. Ця перша плеяда американських вчених славістів, з чітко проросійською орієнтацією, до війни, а зокрема по війні, створила широку мережу „слов'янських" департаментів, російських чи совєтських інститутів та центрів. Сприяла русифікації „славістики" також і подиву гідна наївність американців у питаннях національної проблематики в Совєтському Союзі. Багатонаціональний склад тої імперії трактувався в ЗСА по аналогії до американських „етніків", а в кращому варіянті, до „американських тубільців". Про якихось там грузинів чи українців мислилось тільки як „неетнічних" росіян. Цікавитись їхніми культурами, мовами, а тим більше їхніми політичними аспіраціями, у кращому випадку, вважалось зайвою екзотикою, а в гіршому, стратою часу і грошей. І держава, і приватні фундації щедро фінансували тільки „російські" студії.

Сьогодні совєтської імперії нема. Національна проблема на її колишній території відчутно передумана і на державному, і на академічному рівнях. То чого ж тоді немає відповідної переорганізації „слов'янських" програм? А тому, що академічні програми, як правило, формуються в департаментах, де засіли „славісти" вчорашньої формації і вчорашнього мислення. Більшість із них русисти, з обмеженим, а то і нульовим знанням інших слов'янських мов і культур. І тому так довго, як ці „славісти" залишатимуться на своїх загрітих місцях, сподіватись горизонтального поширення цих програм не треба. А це, в свою чергу, означає, що в скорому майбутньому україніка повноцінним компонентом американської вищої освіти не стане. А коли ж тоді стане і чи взагалі колись стане? Парадокс в тому, що

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО ТЕМИ ПІДРУЧНИКІВ В УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ

У „Свободі" з 17-го грудня 1994 року появилася стаття Раїси Руденко під заголовком „Рятуймо українську школу". Стаття написана після розмови із видавцем Миколою Ляшенком про стан шкіл України. У тій розмові кинемо кілька камінців у город Фонду Допомоги Школам України (ФДШУ) при Координаційному Комітеті Допомоги Україні (ККДУ). Інформації ці не були узгіднені ані з ККДУ, ані з Міністерством Освіти України.

М. Ляшенко є власником підприємства „Фотовідеосервіс". Він і видавець маленьких книжечок на різні українознавчі теми. Та годилося б зазначити, що це не підручники і що ці книжечки не є апробовані Міністерством Освіти. Коли ФДШУ був готовий видавати хрестоматію української літератури XX століття, то ми звернулися до багатьох видавництв, щоб подали нам кошториси за видання. За порадою д-ра Миколи Жулинського ми звернулися і до М. Ляшенка. Його видавництво виявилось фінансово і технічно неспроможне видати 300,000 сімсотсторінкових томів. Може, якщо б ми заплатили усі гроші згори (132,000 дол.), то це настільки підсилило б видавництво, що підручники були б евентуально надруковані. Але тут була можливість, що не було б ні грошей, ні підручників.

Хрестоматія появилась у не менш патріотичному видавництві „Рось". Це велике видавництво, яке видає одну із найкращих газет України „Українська Газета". Як годиться у західньому світі, з цим видавництвом підписали ми контракт, де були чітко зазначені реченці появи підручників. Дали ми „Росі" малий завдаток. Коли усі 300,000 томів були надруковані, ми повністю розрахувалися. Щоб задоволити книжковий ринок України, у контракті дозволено видавництву „Рось" додрукувати ще 150,000 томів (у іншій обкладинці і без вставки „За наміром видавців усі бажаючі школи мають одержати цей посібник безкоштовно"). Ці хрестоматії появились на полицях багатьох книгарень в Україні.

Згадав М. Ляшенко у розмові із Р. Руденко і свої скромні бажання: „... У друкарні щойно видрукувано 50,000 книжечок. Якщо б їх продати доларів по два-три за книжечку...". „Адже ці книжечки справді потрібні для українських шкіл". Богу дякувати, набрав ФДШУ великого досвіду у виданні підручників. Перших п'ять: буквар „Материнка" — тираж 500,000, читанки для 2-ої, 3-ої і 4-ої кляс — тиражі 300,000 кожна та літня читанка тираж 280,000, видані за 200,000 дол. Це менш як 12 центів за підручник. Правда, кошти зростають. Історія України — підручник для 7–8-ої кляс, яка вийшла тиражем 310,000 примірників, уже коштувала 60,000 дол., або майже 20 центів. Знаючи це, чи потрібно нам купувати памфлети, неапробовані Міністерством Освіти за „кілька" доларів у приватних видавців?

ФДШУ проголосило конкурс на підручники. Замовлено „Історію України XX століття" для 10–11-ої кляс та „Географію України". Уся робота проходить у тісній співпраці з Міністерством Освіти.

Недавно побував у Києві голова ФДШУ Володимир Воловодюк і зустрівся з новим міністром д-ром Михайлом Згуровським. Вони обговорили справу про нашу дальшу співпрацю у виданні підручників, педагогічних журналів та проведення курсів з історії України для учителів.

Важко допомагати Україні. Комуністична система не виховала людей, які готові безкорисно працювати для добра суспільства. Не оцінює і Україна безкорисну роботу багатьох із діяспори, та не тому ми їй і допомагаємо. ККДУ дістає на денному порядку прохання від різних газет і видавництв, щоб купувати їм комп'ютерні друкарні, прохання фінансувати конференції, фестивалі, надавати стипендії, щоб сотні студентів могли студіювати у ЗСА і т. п. Усі ці пропозиції бере ККДУ під увагу і до цього часу надало велику допомогу Україні (див. „Свобода", 21-го жовтня 1994 року, стаття голови ККДУ В. Баранецького).

Роман Воронка
Мейплвуд, Н. Дж.

НЕ ШУБЕРТ, А ҐРУБЕР

У редакційній статті в „Свободі" з 3-го грудня 1994 року „Передріздвяний настрій в Америці" була згадка про безцеремонно запозичений американцями український „Щедрик" Леонтовича, німецьку „Тиха ніч, свята ніч" Шуберта і, мабуть, ще інші „позичені" в чужих народів коляди...

Бажаю виправити одну помилку. Колядку „Тиха ніч, свята ніч" написав не австрійський композитор Франц Шуберт, а органіст Франц Ґрубер з Oберндорфу біля Зальцбурґу, на слова молодого вікарія Йозефа Могра. Вони обидва були співтворцями колядки „Свята ніч, тиха ніч", яку написали в селі Оберндорф 1818 року. Ця пісня перебила кордони країв і перекладена на різні мови, стала знаною, улюбленою і популярною колядкою в цілому світі.

Ірина Райнер
Філядельфія, Па.

Любарт Ліщинський

СТО РОКІВ БОРОТЬБИ ЗА СВОЇ ПРАВА

I

Читаючи пресу і слухаючи все, що стосується конфліктної ситуації в Чечні, мимоволі насувається думка, що репортери і коментатори бачать лише сьогоднішній день і ведуть відлік від сьогоднішньої трагедії, зовсім забуваючи про довжелезну історію конфлікту.

Як можна говорити про якийсь такий собі конфлікт, коли в наявності два справжні і постійно діючі фактори: боротьба за незалежність останнього уламка колоніяльної імперії старої і нової Росії і бажання нащадків Миколи I і генерала Єрмолова за будь-яку ціну затримати у складі Росії реґіон, на загарбання якого витрачено мало не півстоліття.

Напевно є принципова різниця між сьогоднішнім „замиренням" Чечні і завоюванням Кавказу 130-150 років тому. Погляньмо на мапу — там чітко видно, що за Північним Кавказом з Чечнею і Даґестаном межує Грузія і Вірменія, а ці території вже задовго до кавказької війни потрапили у склад Російської імперії. Сталося так, що між двома частинами Росії опинилися народи Північного Кавказу, розділяючи їх територіяльно. В додатку ці народи не просто розмежовували Росію з її володіннями, а ставились до росіян підкреслено вороже. Політична доктрина Росії базувалася на концепції т.зв. „природних кордонів", згідно з якою Росія повинна розширюватися до океанів, гір чи до країн із стабільною державною непорушною структурою. Майже в усіх напрямах цього досягнено, а от на мікроскопічній ділянці півдня, на Кавказі, ідея затримувалася. Це поглиблювалося тим, що найбільш південна частина імперії була відмежована кавказькими племенами, які навіть не мали своєї державности. Здавалося, що загарбати і підкорити такі племена не справить жодного труду. Кавказ був цілеспрямованою частиною політики царського уряду, що найкраще виявляли слова царя Миколи I, звернені до генерала Паскевича: „Після того, як виконане і це завдання, завдання підкорення Вірменського Нагір'я, перед вами стоїть друге завдання, не менш важливе, а в розваженні безпосередньої користи аж надто важливе — це підкорення гірських народів або винищення непокірних!"

Ми знаємо, що це завдання, хоч не відразу, було виконане блискуче. Підкорення постійно повторювалося з успіхом уже в совєтський час: і під час громадянської війни, і під час колективізації, і під час останньої війни.

Хоч „імперія зла" розпалася, але зі всіх її колоній тільки Північний Кавказ і досі зберігає цей статус і знаходиться в її межах. Для свідомости „горців" це виявляється чимсь нестерпним, якщо врахувати нещастя, які випали на долю власне північнокавказьких народів з моменту приєднання їх до Російської імперії.

Якщо згадати період кавказької війни в XIX ст., то побачимо, що черкеси — один з основних народів, які воювали з окупантом, — практично повністю були змушені переселитися до Туреччини в 1861—1864 рр., а це 500,000 осіб. Їхню територію негайно заселили переселенці з Росії і України. Хіба найбільше постраждали від царизму і від совєтської влади чеченці. Їх боротьба з російським колоніялізмом почалася в 1752 році, коли російський загін вступив у бій з місцевим населенням. Офіційною датою загарбання Кавказу можна вважати 1785 рік. У тому році чеченці розпочали боротьбу під проводом Ушурма-Мансура проти російських поневолювачів. Напружена боротьба тривала коло шести років, вона затримала просування колонізаторів у Чечні. Посилення війни знов спалахнуло після повалення Росією Наполеона і не стихало аж до 1859 року. В 1818 році генерал Єрмолов заснував фортецю Ґрозний, яка стала його головною квартирою і звідти він керував бойовими діями.

Боротьбу даґестано-чеченського населення проти росі ських окупантів очолили релігійні лідери краю: спершу Ка… — мулла (Казі Мухаммед, що проголосив священну війну проти Росії, загинув у 1832 р.), відтак Гамзат-бек (загинув у 1834 р.) і нарешті у 1834 році боротьбу очолив Шаміль. Йому вдалося створити теократичну державу — імамат, що дозволило об'єднати різні племена ідеєю держави і спільної боротьби з могутнім ворогом.

Боротьба була тяжкою і вельми нерівною, але навіть і в цьому випадку імамат мав би шанси на успіх, якщо б гірські народи прагнули повної єдности. На жаль, це не сталося і закінчилося повною поразкою Шаміля. Як і черкеси, більша частина чеченців змушена була піти на вигнання до Туреччини, куди у 1865 р. перейшла п'ята частина населення, що становило в той час 39 тисяч. Хто не хотів еміґрувати, був виселений з гір на рівнину. Однак і після поразки у війні чеченці продовжували повстанську боротьбу. Офіційні джерела Росії у XIX ст. відзначали, що чеченське населення далеке від покірности і показує свою відкриту непокору владі.

Панування Росії на Північному Кавказі, не зважаючи на двосторонні великі жертви, мало, однак, формальний характер. Сила місцевих традицій, релігійні особливості, політика переселення і загарбання земель неавтохтонами не могли створити умов до ставлення з повагою до росіян. Кавказ жив своїм усталеним життям. Не дивно, отже, що Лютнева революція в Росії практично негайно покінчила з колоніяльним режимом на Північному Кавказі. Власне там народи Кавказу створили у 1917 році „Союз горців Кавказу" — республіку, яка була визнана Ліґою Націй.

(Закінчення буде)

Святкування 150-ліття Львівської Політехніки

4-го листопада 1844 року цісарським едиктом була створена у Львові Технічна Академія, що стала попередницею Львівської Політехніки. Вона примістилась у приватному будинку на розі вулиць Вірменської та Театральної. Не цілком дослідженим лишається питання, які цілі мало цісарське правління, яку ролю відограли заходи місцевих кіл, яка освітньо-технічна база існувала в самому Львові і т. п. Заснована Технічна Академія була найстаршою школою того типу на Україні, то ж відзначення цієї дати має важливе значення для нашої країни.

Святкування 150-ліття Львівської Політехніки, яка віднедавна стала Державним Університетом, відбувалися в днях від 17-го до 24-го жовтня 1994 року. Товариство Українських Інженерів Америки, якого багато членів були студентами Львівської Політехніки, довго підготовлялись до участи в святкуваннях. В травні 1993 року в часі Першого симпозіюму українських інженерів-механіків у Львові голова ТУІА Григор Кузьма мав зустріч у тій справі з представниками ректорату. Головна Управа ТУІА створила Ювілейний комітет святкування 150-ліття Львівської Політехніки, який очолив Володимир Гнатківський. Члени Управи та Ювілейного комітету відбули 7-го березня 1994 року конференцію з проректором в питаннях міжнародних зв'язків Юрієм Рашкевичем та відвідали редакцію „Свободи".

В липні 1994 р. голова ТУІА мав довшу конференцію з ректором Юрієм Руданським, І-им проректором Петром Кострубієм, проректором Іваном Лопатинським, членами ректорату. Там же передано початкові фонди від ТУІА на переведення святкувань. Ювілейний комітет і Головна управа ТУІА перевели інтенсивну письмову і усну акцію з метою зібрання фондів. Переведено підготову участи членів ТУІА у святкуваннні у Львові.

12-жовтня 1994 року на летовищі в Ню Йорку зібралася численна делеґація ТУІА, готова до полету рейсом Авіялінія „Україна" до Івано-Франківського, а звідти до Львова. В складі делеґації були: Роман Ракочий з дружиною, Петро Грицак з дружиною, Уляна Вовк і син Андрій, Богдан Микитин та Зенон Захаріясевич з Каліфорнії, Мирон Білас, Володимир Кузик та Володимир Горбовий з Філядельфії, Нестор Ходновський, Дмитро Демедюк, Фаріон та голова ТУІА Григор Кузьма. У Львові до делеґації долучилися Михайло Корчинський, Степан Ільницький з Торонто, Юрій Базилевський з Москви, а пізніше Тарас Хархаліс. Ми вдячні адміністрації „Авіялінії „Україна" в Ню Йорку, ака, згідно з моїм проханням, призначила місця в перших рядах кабіни нашим членам. Час полету ми використали на дружні розмови і обговорення справ пов'язаних з нашою участю в святкуваннях. Час пройшов скоро і приємно. Заохочуємо і рекомендуємо всім користуватися полетами „Авіялінії „Україна", яка заслуговує на нашу підтримку. 13-го жовтня ми вже були у Івано-Франківському. Митна служба на летовищі, радше деякі її службовці, ще не вспіли „перебудуватися", не навчилися професійної поведінки, переводячи непотрібні і довгі перешуки, а нефаховим оформленням документів спричинили декому непотрібні труднощі.

Приїхавши до Львова, я перебував перші дні в гостинному домі д-ра Богуслави Гринів, доцента начеркової ґеометрії Львівської Політехніки і проф. Михайла Шпака і це було не лише приємним, але дуже корисним для скорої комунікації з ректоратом і встановлення своєрідного комунікаційного центру.

14-го жовтня ми вислухали архиєрейську Службу Божу в храмі св. Юра, яку відслужив Архиєпископ УКЦ Володимир Стернюк.

В п'ятницю і суботу я передав фонди 1-му проректору Петрові Кострубієві та в розмові з ним ми обговорили помилки, що вкралися в книгу „Державний Університет Львівська Політехніка, 1844-1994", особливо про хибне представлення історії технічних інститутів під час німецької окупації (1942-1944). За його словами, видруковану історію передаґується при співпраці з ТУІА і вона буде перевидана. Тоді ж визначено і формат участи делеґації у святкуваннях. Ректорат призначив інж. Юрія Луня нашим зв'язковим та провідником на час святкувань. Ю. Лунь поінформував, що Політехніка уможливлює членам нашої делеґації безкоштовне перебування в готелі „Дністер", включно зі сніданками, та обіди і вечері в професорській їдальні. На час святкувань він до нашого розпорядження і забезпечить приїжджаючих членів інформацією і транспортом. Користаючи з того гостинного жесту, майже всі члени нашої делеґації примістились в готелі „Дністер".

Після реєстрації та отримання матеріялів конґресу наступного дня, 18-го жовтня, відбулося урочисте впровадження першокурсників у студенти на площі перед 4-им навчальним корпусом. Це небувале для нас, але дуже імпозантне свято з участю професорського складу, духовенства, закордонних гостей, військової оркестри, мистецьких груп, груп військового факультету та тисячі учасників зробило на нас небуденне враження.

Того самого дня в актовій залі Політехніки відбулося урочисте засідання Вченої ради Львівської Політехніки при участі запрошених гостей із-за закордону і України. Заля першого навчального корпусу — це не тільки імпозантне приміщення, але шедевр мистецький і архітектутний, склепіння якого розмальоване славним Матейком та його учнями, вже саме воно творить святкову атмосферу. Сцена була прибрана емблемою Політехніки. Святкова програма розпочалася при виповненій залі, а її відкрив ректор Юрій Рудавський національним гимном. У своїй вичерпній святковій промові ректор змалював історію Львівської Політехніки від її початків по сьогодні, згадав визначних професорів і науковців, розвиток і розбудову за 150 років її існування. На жаль, у промові не знайшлися місця на більш повну і більш об'єктивну згадку про історію Політехніки 1942-44 років.



Голова ТУІА Г. Кузьма виголошує привіт на 150-річчі Львівської Політехніки.



Учасники 150-річчя Львівської Політехніки зі ЗСА і Канади з ректором ЛП Ю. Рудавським (в першому ряді третій зліва).



Військовий відділ Львівської Політехніки.

У другій частині своєї святкової промови ректор привітав гостей, а відтак запрошував їх до короткого слова-привіту. Хоча ми знали, що будемо згадані в тій програмі, ми були приємно заскочені, коли ректор привітав нас першими, подякував за співпрацю і допомогу і попросив до слова мене, як голову ТУІА та його делеґації. У своєму слові я передав привіт від Товариства Українських Інженерів Америки як тисячленної організації інженерів, науковців та економістів, яка глибоко переживає успіхи і труднощі молодої української держави, та побажав Львівській Політехніці і її професорському та студентському складові багато успіхів, витривалости і мудрости у важкій праці для добра українського народу і української держави. Слідували привіти закордонних гостей, ректорів або проректорів політехніки Вроцлава, Кракова, Ряшева, Варшави, Відня, Бравншвайґу, Кавенри, а також декількох з України. Деякі з них інформували про надання стипендій, обміну студентами та дослідниками, даруванням компютерного влаштування, обміну програми і т. п.

Третя частина була присвячена наданням Львівською Політехнікою почесних нагород і відзнак. Одним з перших передано ТУІА на мої руки велику Грамоту з хоругвою, а далі слідувало відзначення заслужених професорів, дослідників і деканів. В середу, 19-го жовтня був день поширених засідань вчених рад факультетів. Запрошений деканом машинового факультету В. Палашем, я взяв участь в засіданні Вченої ради цього факультету, де в мене багато знайомих з попередніх зустрічей. На запрошення виголосив коротке слово. В. Корчинський взяв участь у засіданні металюргійного факультету, Н. Ходновський — машинобудівельного, Д. Демедюк — будівельного, В. Горбовий — енерґетичного.

У вечорі відбувся святковий бенкет з дуже добірною публікою з числа наукової громади Львова і гостей. Можна було зустрітися і поспілкуватися з багато людьми в невимушеній атмосфері.

В четвер, 20-го жовтня, під проводом інж. Ю. Луня ми були гостями в кабінеті 1-го проректора Петра Кострубія, який поінформував про підготову святкувань, подякував за передану допомогу і передав поквітовання.

Ми були запрошені до респектабельного офісу ректора Ю. Рудавського, який вітав нас дуже тепло, дякував за допомогу, яка в теперішній важкий час є справді поважною.

Після конференції в ректораті ми мали зустріч з редакцією тижневика „Львівський Політехнік", зокрема з редакторкою Славою Величко, яка просила надсилати дописи, спомини, враження для публікації, говорила про потреби і труднощі. Обговорювались можливості кольпортажу в Америці.

В четвер відбувся урочистий вечір у Львівському театрі опери та балету ім. Івана Франка. Запрошені гості виповнили оперну залю. Членам нашої делеґації дано кращі місця, як, знак уваги до нас. Святковий вечір розпочато гимном, а відтак ректор виголосив промову. На сцені, в президії, крім ректора були численні представники Уряду із представником ректора Ю. Рудавського нагороджено почесною відзнакою Президента України. З привітальними промовами виступали представники Уряду, місцевої влади, ректори інших університетів, почесні гості. Президентськими грамотами відзначено проф. Яворського, Воронова та ще декількох.

Святковий вечір продовжувався концертом оркестри військового факультету, хору та мистецьких ансамблів Політехніки.

В праці делеґації цього дня брав участь Ю. Базилевський, який приїхав з Москви. Він відчитав доповідь „Принципи сотового зв'язку" перед учнями і професорами кафедри радіозв'язку і брав участь в зустрічі з ректором та в урочистому вечорі в Оперному театрі.

Ректорат присвятив особливу увагу Уляні Вовк та її синові Андрієві в пошану покійного Анатолія Вовка, що своєю працею вагомо причинився до розвитку української технічної термінології в діяспорі і в Україні, їм вручено окрему грамоту признання і подяки від ректорату Львівської Політехніки.

Думаю, висловлю думку всіх членів делації, що наша участь в святкуваннях 150-ліття була успішною, корисною і приємною як для нас, так і для ректорату Політехніки, і ми висловлюємо усім господарям вдячність за опіку над нами.

Львів сьогодні — це важливий культурний, науковий, промисловий і еко-номічний центр. Він відограє важливу ролю в житті Української Держави і відограє особливу ролю в інтеґрації України в европейську спільноту. Львівська Політехніка є важливою ланкою в тому процесі. Вона є великим і потужним науковим закладом, зі значною матеріяльною базою та численними науковими кадрами. В ній навчається 18,000 студентів, майбутніх провідників професійного і культурного життя. Структура її багатогранна, з широкими підходами до розв'язки навчальних, технічних і наукових проблем. Професорський і науковий склад молодий, перспективний. В нинішних важких економічних обставинах Львівська Політехніка заслуговує на нашу підтримку і співпрацю.

Політехніка має 18 факультетів. 1650 професорів і доцентів та багато наукових працівників займаються навчальною та науковою справою.

Григор Кузьма
голова ТУІА

Американська...

(Закінчення зі стор. 2)

тепер, пропорційно зі зростом демократичних претворень в колишніх, а це в першу чергу слов'янських країнах, зацікавлення їхньою культурною спадщиною зменшується. У зв'язку з цим, останнім часом кількість аспірантів славістики помітно зменшилась, декілька „слов'янських" департаментів з аспірантським профілем, довгорічним стажем закрито із-за браку необхідного кворуму студентів, або зредуковано до чотирирічних програм (бакалавреат). Кількість учнів російської мови в середніх школах зменшилась майже наполовину. Натомість, з послабленням зацікавлення гуманітарними науками, у студентів суспільних наук починає виникати зацікавлення до комерційних, юридичних та політичних проблем в цих країнах. Це зацікавлення, однак, до встановлення повнокровної україніки, з наголосом на літературознавство і мовознавство, не веде.

Хочеться, однак, бути оптимістом і вірити, що сучасна настанова до гуманітарних наук — явище тимчасове або циклічне і що після його насичення, для україніки, так як і інших субдисциплін славістики, виникнуть такі ж самі можливості, як і для русистики. А тим часом хочеться також пригадати тим україністам, для яких українська громада створила вкрай сприятливі умови для наукової і дослідчої праці, щоб вони виявили більше ініціятиви до стимулювання українознавчих студій в університетах і репрезентації україніки на професійних форумах.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ЧИТАЧІВ ГАЗЕТИ „СВОБОДА"

Шановні читачі!

Почавши від першого дня січня 1995 року, увійшли в силу вищі поштові оплати за всі види пересилок. Наприклад, пересилка листа вагою до однієї унції першою клясою зросла від 29 до 32 центів, тобто на 10 відсотків.

Доводимо до відома шановних читачів, що пересилка поштою наших газет другою клясою, для неприбуткових організацій, зросла майже на 20 відсотків. Хоч УНСоюз і багато інших неприбуткових організацій внесли протест до поштового уряду, коли стало відомо про підвищення оплати, на жаль, наш протест не взяли до уваги.

Нова підвишка збільшить кошти видавництва за пересилку газет на 110,000 долярів річно, хоч достава газет віддавна була і далі є незадовільною, на що звертаєте увагу постійно поштовим властям як ви, шановні читачі, так і наше видавництво.

У липні 1994 року, згідно з рішенням минулої Конвенції УНСоюзу, ввійшла в силу підвишка передплати, завданням якої було до деякої міри покрити постійно зростаючі кошти видання газети.

Нове підвищення поштової оплати, на жаль, стало новим великим тягарем для видавництва і знову значно збільшило кошти. Тому звертаємося до вас з гарячим проханням добровільно зложити пожертви на покриття підвишки пош-тової оплати. Коли б кожний передплатник зложив додатково по 8 дол., то ця пожертва частково покрила б нову по-штову підвишку. Тому проголошуємо збірку пожертв на пресовий фонд „Свободи" з вірою, що читачі, які дорожать щоденником, допоможуть своїми датками його втримати.

Екзекутива УНС

У ДРУГУ СУМНУ РІЧНИЦЮ
відходу до життя вічного нашої
найдорожчої і незабутньої МАМИ,
ДРУЖИНИ, ТЕЩІ, БАБЦІ, СЕСТРИ,
ШВАҐЕРКИ ТА СВАХИ

бл. п.

КЛЯВДІЇ ГРИГОРОВИЧ
з дому КЛІМОВСЬКА

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ
в неділю 22-го січня 1995 р. о год. 10-ій ранку в українській православній церкві св. Михаїла в Балтімор, Мд. з поминальною трапезою в парафіяльній залі.

Просимо приятелів і знайомих про участь в Богослуженні і молитвах за спокій душі покійної Клявдії.s

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою, що
6-го січня 1995 р. ненадійно помер
у Філядельфії

бл. п.

БОГДАН ПРУДИУС

народжений 15-го лютого 1920 р,

ПОХОРОННІ обряди — неділя 15-го січня, о год. 4:00 по пол. в похоронному заведенні Насевича при Френклін і Бравн вул.

СВЯТА ЛІТУРГІЯ 16-го січня о год. 10:00 ранку, в церкві св. Миколая при 24-ій і Паплер вул. у Філядельфії. Звідтам тлінні останки перевезені на цвинтар св. Марії на Фаск Чейс, Па.

За молитви просять його найближчі друзі.

Ділимося сумною вісткою,
що 14-го січня 1995 р. в Елизабет, Н. Дж.
відійшов у вічність на 85-му році життя наш
найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДО
(ДЬОДЬО) і ВУЙКО

бл. п.
д-р мед.

РОМАН ГРАБ

Залишені в смутку:

дружина — ОЛЬГА
сини — РОМАН з дружиною АВРЕЛІЄЮ
— ЮРІЙ з дружиною МИРОСЛАВОЮ
внуки — РОМАН з дружиною ДЖЕНІФЕР
— АЛЕКСАНДРА
— АДРІЯНА
— ЮРІЙ
племінниця — МАРТА НАВРОЦЬКА з мужем РОМАНОМ і донею АННОЮ
свати — МИХАЙЛО і ОЛЬГА КОВАЛІ
та ближча і дальша родина в ЗСА.

ПАНАХИДА відбудеться у вівторок 17-го січня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ відправи в церкві св. Володимира в Елизабет, Н. Дж. 18-го січня о год. 10-ій ранку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Замість квітів на свіжу могилу покійного родина просить складати пожертви на: CCRF, 272 Old Short Hills Rd., Short Hills, NJ 07078

Ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими, що з волі Всевишнього відійшла у вічність в четвер, 22-го грудня 1994 р. в селі Нова Царичанка, Одеська Область, Україна, наша найдорожча
СЕСТРА, ШВАҐЕРКА і
ТІТКА

бл. п.

НІНА КЛІМОВСЬКА

народжена 17-го жовтня 1917 р. в Татарбунарах, Україна, сестра покійної Клавдії Григорович.

ПОХОРОННІ відправи відбулися в суботу 24-го грудня 1994 р. в місцевості Нова Царичанка, Україна.

ПАНАХИДА відбудеться в неділю 22-го січня 1995 р. о год. 10-ій ранку в українській православній церкві св. Михаїла в Балтімор, Мд.

В глибокому смутку:
брат — інж. ОЛЕКСАНДЕР КЛІМОВСЬКИЙ
швагер — мгр ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ
племінник — д-р ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ з дружиною д-р АННОЮ з дітьми МАРІЙКОЮ і ПЕТРУСЕМ

Просимо знайомих і приятелів про молитви за спокій душі покійної Ніни

„На вершині мистецтва і в безодні людського горя" — так, найкоротше, можна сказати про мистецький вечір для відзначення 100-річчя народження Олександра Довженка, що відбувся 19-го листопада 1994 року в Українському Інституті Модерного Мистецтва в Чикаґо.

Високий мистецький рівень тієї імпрези треба завдячувати виконавцям, індивідуальностям в літературно-поетичному світі (українському) — гостеві з України, поетові і кінематографістові Миколі Вінграновському і відомому, „нашому" Богданові Рубчакові, професорові української літератури в Ілінойському університеті. Він же ж і поет, і чудовий інтерпретатор поезії! Велика дяка Управі Інституту за це.

Гостя, М. Вінграновського, представив проф. Рубчак — як поета і як кінорежисера. Вінграновський, уродженець півдня України, Миколаївщини, (1936 р.) належав до покоління дітей війни, а опісля до „шестидесятників". В час київських студій, в театральному Інституті, на ньому „пізналося" бистре око мистця О. Довженка. Це і вирішило дальшу долю Вінграновського — долю артиста, кінорежисера, поета. Як поет заслужив назви „чарівник слова"

Вшанування пам'яти О. Довженка в Чикаґо



М. Вінграновський (зліва) і Б. Рубчак

— його поезія пливка, мінлива як живе срібло". Засоби мистецькі пребагаті. Часто кілька слів достатньо для творення образу: „Земля — могила для загиблих, Земля — землянка для живих..." („День Перемоги") Ця фраза становитиме гейби мотто для картин у фільмі. Або прецікава строфа із самих дієслів: „Наздогнало. Обхопило. Глянуло. Прокляло. Простило. Обняло. Засмутилося. Задумалось. Поганило. Випросталося. Звело. І — повело!" — З вірша „Її ім'я" (ім'я долі). Гра самими дієсловами повторюється і в інших віршах.

Слово Б. Рубчака було мистецьки насичене зразками віршів так вдало і цікаво, що автор не приховував свого здивування. А для слухачів то був справжній поетично-літературний бенкет. Ще один фрагмент, так дуже актуальний з огляду на сьогодення в Україні: „Прозрімо ж! Люди ми чи ні? Чи ми раби борщу і сала? І наша воля нас зассала. Нас. та у нашому ж човні".. („Ніч Івана Богуна", 65 рік). Професор Рубчак показав поезію М. Вінграновського як окрасу літератури, вказав на багатство, навіть незвичність, поетичної мови, майстерність у словоутвореннях, функції поодиноких літер, збагачування слів префіксами чи суфіксами для нового значення.

„Феномен Довженка щойно відкривається в Україні, — розпочав своє слово Микола Вінграновський. — Оприлюднюються засекречені, приховані матеріяли. За словами Олеся Гончара, Україна ще буде відкривати і відкривати Довженка. Частиною спадщини, а радше її нервом, став „Щоденник" Довженка, писаний послідовно, таємно. На основі „Щоденника", в якійсь мірі користаючи матеріялами — фільмовими кадрами з „України в огні", Вінграновський режисерськи виготовив фільм „Довженко — „Щоденник"

Заки розпочався показ цього фільму, Вінграновський-поет подарував присутнім кілька своїх віршів, в яких сердечна лірика, і любов, і Україна. От хочби „Привіт тобі, ріко моєї долі,.. Ні, я себе не можу уявить Без Тебе, Дніпре, як і без тополі, Що в серці моїм змалку тополить" (Двадцятий прелюд"). Вдумливі, а то і гнівні строфи з поетичного „апелю" до Часу: „Що хочеш, Часе, усе віддам тобі по край — І юність, й молодості чашу... Лиш Слова мого не чіпай" („Вночі"...).

Біографічними строфами розпочався фільм „Благословенні води літ, Літа Десни благословенні, І часу вічного політ В однім озореннім іменні..." — це про місця дитинства... А далі дикторське слово самого М. Вінграновського до картин у фільмі і думок Довженка — відступ армії, плач жінок і розпука людей, а з відкритого неба сиплються бомби, розсипаються будівлі, падають мости. Лиш глухе питання: а де ж вожді? „Побєдім!" За яку ціну? Друга армія суне, врізається не лише в землю гусеницями танків, розорює все... Сумні рефлексії про бідність: „багатство — сила. Бідність — слабкість". Нас переможуть ходом історії і ходом економіки... Україна — єдина країна у світі, де не викладається в школах історія народу, бо ця історія вважалась ворожою, контреволюційною! Прийде ще час, що забракне вчителів, лікарів — вони погинуть на фронтах, зате не забракне прокурорів і суддів, щоб судити тих, що залишились. Як сміли бути під окупацією, будуть вивозити по Сибірах, а на їх місце прибуватимуть ті, що на початку війни повтікали за Урал з повними валізами, рятуючи свою шкуру...

Фільм — це доймаюча історія України народу впродовж чотирьох років страшної війни, на фільмовій стрічці, з частими ретроспективними поворотами до інших ще етапів історії винищувань, зокрема голоду 1933 року. Картини і рефлексії не пересадні, не перенасичені. Завваження гострі, короткі. Згадує Довженко — в „Україні в огні" (у фільмі, забороненому Сталіном): „Я якось напівсвідомо, органічно заступився за свій народ. Я знаю: мене ще будуть звинувачувати в націоналізмі...за ревізію виховання молоді, що воює в окопах, я знаю, чим це може обернутися для мене... Місяць за місяцем — скільки смертей, скільки ран, дитячого квиління, засипаних дітей в ямах, деяких врятованих... Образ нещасної моєї України, на полях, і на костях, і на сльозах і крові здобута „перемога". Цей образ заслонив в моїй душі усе. Але молитва — поможи нам Боже, хай ми будем поранені, поломані, хай буде в руїнах наш Київ, але нехай він буде наш..." Фільм закінчується біографічною нотою: „Народився я 10 -го вересня 1884 р. на околиці чернігівського містечка Сосниця, в родині хлібороба Петра Семеновича Довженка, який належав до козацького роду". Перелік фільмів, при фільмі „Земля" така заввага: через дев'ять днів після виходу на екрани „Земля" була заборонена. В чому Довженка тоді не звинувачувано! А згодом, на конґресі в Брюсселі, „Земля" була визнана одним із найкращих кінофільмів всіх часів і всіх народів. Здобув найвище признання, згубив право жити в Україні. Трудно жити і творити без щастя, говорить Довженко. „Про одне тільки прошу: коли я тут умру (в Москві) од печалі в тяжкій самотині — візьміть з грудей моїх серце і поховайте його в Україні, в українській землі, що породила мене і приймеш до свого лона, як прийняла дідів і прадів, мати моя". Зі сльозами правдивого зворушення присутні стоячи, відповіли довгою овацією.

Цю справді високої ранґи подію завдячує Чикаґо Марті Фаріон-Вислоцькій, Президентові Інституту, яка на закінчення дякувала виконавцям і чисельній публіці. Розпочала вечір, від імені Управи Інституту, проф. Віра Боднарук.

Від'їхав до Києва гість, Микола Вінграновський, повернув до своєї праці проф. Богдан Рубчак, але, як мало коли, залишилося сильне враження і переконання, що цей фільм треба показувати в Україні і тут. Цей фільм допоможе розуміти психіку нашого так страшно кривдженого народу, чому він сьогодні такий. М. Вінграновський приготував ще й інші, дуже цікаві кінострічки, темою — столиці України, було їх досить багато, а в парі з тим і історія окремих етапів — Хмельниччина, Мазепинська доба, Гетьманщина і т. д., для допомоги вивчення історії у школах, про що треба пам'ятати і користати.

Ірина Камінська

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

ПРИВІТ ДЛЯ УСЦАК

Національний Олімпійський Комітет України
Голові Управи УСЦАК
Миронові Стебельському.

Вельмишановний Друже Стебельський!

За дорученням Генеральної Асамблеї НОК України, сердечно поздоровляю Вас, Членів Проводу УСЦАК з нагоди наступного Нового Року і Різдва Христового. Зичу вам веселих і радісних свят, добра і щастя, міцного здоров'я, нових звершень.

Радіємо з того, що наша співпраця успішно розвивається і одержала добру оцінку на сесії Генеральної Асамблеї НОК України, що відбулася 23-го грудня 1994 року. Не сумніваюсь, що й надалі ми будемо працювати плідно, зробимо чимало добрих справ для українського спорту, успішного виступу наших спортовців на олімпійських іграх в Атланті. Радий повідомити, що мене і моїх колеґ переобрано на новий термін.

Ще раз бажаю Вам всього найкращого, з Новим Роком!

Зі щирою повагою —
президент НОК України
В. Борзов

Відбулася конференція Української Спортової Асоціяції у Львові.

З успіхом пройшла конференція УСА Львова, що відбулася 10-го грудня 1994 року. Вибрано нового голову УСА, яким став Степан Родак. Він був від самих початків створення УСА заступником голови. Обновилася і Координаційна Рада УСА, перш за все за рахунок представників молодіжних структур Львова. Обговорювали на конференції і вже зроблене, і майбутні пляни, в тому числі питання про всеукраїнські Ігри. На конференції було багато гостей, представників влади, між іншим і перший голова УСА, народний депутат Ярослав Кендзьор. У своєму виступі Я. Кендзьор розповів присутнім про стан українського спорту в ЗСА і особливо про діяльність УСЦАК.

Лекції про українську спортову діяспору у львівському Інституті Фізичної Культури

В інституті розпочинається гаряча пора — сесія. До 30-го грудня 1994 року викладачка Оксана Вацеба прийматиме іспити у всіх першокурсників з історії спорту. До речі, усі студенти, а це 12 груп по 25—30 осіб, говорять українською мовою, хоч серед них є багато росіян. Вперше цього року О. Вацеба читала лекції про українську спортову діяспору, про УСЦАК. Тепер іспити виявлять, що вони засвоїли з цих лекцій. Серед першокурсників, між іншими, є олімпійка Христина Підгрушна.

О. В.

Відбулася Світова Шахова Олімпіяда

В столиці Росії Москві в першій половині грудня 1994 року, пройшла Світова шахова Олімпіяда, в якій взяли участь жіноча й чоловіча збірні України. Згідно з вислідами, чоловіва дружина України лише на одну сходинку поліпшила осяг, досягнутий на попередній Олімпіяді — 92 в Манілі, опинившись восьмими. Жіноча збірна України, що в Манілі стала віцечемпіонкою, цим разом в Москві опустилася на п'яту сходинку в підсумковому показникові табелі Олімпіяди. Висліди змагань чоловічої збірної України:

Україна—В'єтнам — 2:2 (Іванчук—Дао — 1:0, Романишин—Ту Хонґ — 0:1, Нгуєн Ан-Онищук, Круппа—Као Сан — 0,5:0,5.

Україна—Венесуеля — 3,5:0,5 (Іванчук — Вістон — 1:0, Маланюк—Лозада — 1:0, Онищук—Рол 0,5:0,5, Романишин—Торез — 1:0).

Україна—Австралія — 2,5:1,5 (Іванчук—Роджерс — 1:0, Маланюк—Йогансен, Романишин-Глузман, Онищук—Уплс — 0,5:0,5).

Україна—Словаччина — 3:1 (Іванчук—Фтачник, Маланюк—Штол — 0,5:0,5, Романишин—Тібенський 1:0, Онищук—Петран — 1:0).

Україна—Вірменія — 3:1 (Іванчу—Ваганіян — 1:0, Маланюк—Акопян, Романишин—Анастасян — 0,5:0,5).

Україна—Югославія — 2:2 (Іванчук—Лобоєвич, Маланюк—Дамянович, Флоров—Младіновіч — Онищук — Поповіч — 0,5:05.

Україна—Ісляндія — 2:2 (Іванчук—Х'яртарсон — 1:0 , Маланюк—Стефансон, Романишин—Олафсон — 0,5:0:5, Онищук—Ґретарсон — 0:1).

Україна—Еспанія — 3:1 (Іванчук-Ільєсказ — 0,5:0:5).

Україна—Росія-1 —2:2 (Іванчук—Каспаров —0,5:0,5, Маланюк—Крамник — 0:1, Романишин—Бареєв — 1:0, Тів'яков—Фролов — 0,5:05).

Україна—Німеччина — 3:1 (Іванчук—Юсупов, Маланюк—Гюбнер — 0,5:0,5, Романишин Лутц — 1:0, Онищук—Гертнек — 1:0)

Україна—Росія-2 — 1,5:2,5, Романишин—Улибін — 0,5:0,5, Фролов—Сакаєв — 0,5:0,5, Онищук—Рублевський — 0:1).

Україна—Босня і Герцеґовина — 1:3 (Ремісом закінчили Іванчук і Фролов, програли Маланюк і Онищук).

Україна—Франція — 3:1 (Іванчук і Романишин ремісували, Маланюк і Фролов перемогли).

Україна—Мадярщина — 2:2 (Виступивши в цьому ж складі, усі чотири наші шахісти закінчили ремісовими вислідами).

Висліди змагань жіночої збірної України:

Україна—Канада — 2:1 (Чолушкіна—Стар — 0:1, Гапоненко—Леґер — 1:0, Седіна—Апостоляс — 1:0.

Україна—Румунія — 2:1 (Чолушкіна—Коскоська — 1:0, Літинська—Секуловська — 1:0. Гапоненко—Богоєвська — 1:0).

Україна—Болгарія — 2:1 (Чолушкіна—Войська, Літинська—Стефанова — 0,5:0,5, Седіна—Чілінгірова — 1:0).

Україна—Мадярщина — 1,5:1,5 (Чолушкіна—Полгар Ж. — 0:1, Гапоненко—Полґар С. — 0,5:0,5, Седіна —Мадл — 1:0).

Україна—Азербайджан — 1:2 (Літинська—Софієва — 0:1, Гапоненко—Веліханли — 0:1, Седіна—Кадимова — 1:0).

Україна—Білорусь — 2:1 (Чолушкіна—Заяць — 0:1, Літинська—Ейдельсон — 1:0, Седіна—Лайгвілава — 1:0).

Україна—Естонія — 2:1 (Літинська—Циганова — 0:1, Гапоненко—Фоміна — 1:0, Седіна—Юдасіна — 1:0).

Україна—Ізраїль — 1:2 (Чолушкіна—Сегал — 0:1, Седіна—Юдасіна — 1:0, Гапоненко—Ціфанська 0:1).

Україна—Хорватія — 1, 1,5 (Чолушкіна—Петек — 0:1, Гапоненко—Пулек — 1:0, Літинська—Мачек — 0,5, 0,5).

Україна—Англія — 2:1 (Літинська—Лалич — 0,5:0:5, Гапоненко—Гант — 0,5:0,5, Седіна—Беллін — 1:0).

Україна—Грузія — 1,5:1,5 (Усі три партії закінчилися ремісовими вислідами).

Україна—Росія — 1,5:1,5 (В цій зустрічі виграла Літинська, програла Гапоненко, а Седіна закінчила ремісом).

Україна—Китай — 2:1 (Перемогла Гапоненко, Літинська і Седіна ремісували).

В підсумковій табелі Олімпіяди звання чемпіона здобули шахісти Росії в групі чоловіків — 37,5 точок, Боснія-Герцеґовина — 35, Росія-2 і Англія — по 34,5, Болгарія, Голляндія і ЗСА — по 34, Білорусь, Китай, Грузія, Мадярщина, Україна — по 33,5 (За додатковими показниками Україна зайняла 8-ме місце).

В жіночій групі чемпіонками вийшли знову шахістки Грузії — 32 точки, Мадярщина — 31, Китай, Румунія — по 27 точок і на п'ятому місці опинилася збірна України. Треба згадати, що в збірній України бракувало найкращої шахістки Аліси Галямової-Іванчук. Особисті осяги українських шахістів: Іванчук здобув 9,5 точок з 14 можливих, Маланюк — 6,5 з 12, Романишин — 8 з 12, Онищук — 4 з 9, Круппа — 1 з 2, Фролов — 4,5 з 7. Жінки: Чолушкіна — 2 з 8, Літинська — 6 з 11, Седіна — 10,5 з 12(рекорд), Гапоненко — 6,5 з 11.

Подав **(О. Т.)**

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ДЖЕЙСІ ҐАВАЛЮХ ЛИНДЕН член УНС Відд. 22-го Т-ва „Добра Воля" в Чикаґо, Ілл. померла 29-го липня 1994 року на 77-му році життя. Нар. 1917 року в Манітобі, Канада. Членом УНС стала 1964 року. Залишила у смутку братів Івана, Петра і Данила Гнатюка, сестер Павлину, Анну, Мінні і Лєну, племінників і племінниць. Похорон відбувся на цвинтарі Квін оф Гевен в Гіллсайд, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Гелен Б. Олек, секр.

СТЕФАН ЗАГНІЙНИЙ член УНС Відд. 5-го Т-ва ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й. помер 19-го серпня 1994 року на 67-му році життя. Нар. 1927 року в селі Дібще, Україна. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Ніну (з дому Шігова), дочку Олю з чоловіком Богданом, двох синів Василя і Стефана, двох внуків Ларису і Андрійка. Похорон відбувся 22-го серпня 1994 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.